

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัด

อุบลราชธานี

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. บุคลากรและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์และพัฒนากการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี
2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีในเชิงบูรณาการ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่

ปัจจัยภายใน เช่น ความสมบูรณ์และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

ปัจจัยภายนอก เช่น สภาพสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัด หน่วยงานที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เป็นต้น

จัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดโดยการกำหนดส่วนประสมทางการตลาด (7 Ps) คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ผลิตภาพและคุณภาพ (Physical Evidence) บุคลากร (People) และกระบวนการ (Process)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. บุคลากรและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์และพัฒนากิจการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 ราย

2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยจำนวน 1,234,941 คน และเป็นชาวต่างประเทศจำนวน 53,521 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548. เว็บไซต์) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน (Disproportionate Stratified Random Sampling) ในการศึกษาครั้งนี้ยอมให้มีการคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ 450 ราย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน (Disproportionate Stratified Random Sampling) เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันจึงคำนวณตัวอย่างที่เป็นส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

นักท่องเที่ยว	จำนวนประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว
ชาวไทย	1,234,941	400
ชาวต่างประเทศ	53,521	50
รวม	1,288,462	450

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว		ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	
หาดคูเดื่อ	40	5	45
อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	40	5	45
ช่องเม็ก	40	5	45
แม่น้ำสองสี	40	5	45
แก่งสะพือ	40	5	45
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี	40	5	45
ห้างสรรพสินค้า	40	5	45
เขื่อนสิรินธร	40	5	45
วัดหนองป่าพง	40	5	45
วัดป่านานาชาติ	40	5	45
รวม	400	50	450

จากผลการคำนวณดังกล่าวได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม รวมจำนวน 460 ราย โดยเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแห่ง ได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างและศึกษาค้นคว้าขึ้นมาเองโดยการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) มีลักษณะเป็นแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) มาตราส่วนเรียงลำดับ (Ordinal Scale) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิภาณา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมการทำงานที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยว กำหนดค่าคำตอบเป็น 5 ระดับ (Likert Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาและปรับปรุง เป็นคำถามปลายเปิด

เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยจะมีการสร้างแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้ (Pretest) จำนวนร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างหรือประมาณ 45 ชุด แล้วทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำผลการทดลองใช้มาแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

1. สถานภาพส่วนบุคคล

เพศ ใช้การวัดมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย ชายและหญิง
อายุ ใช้การวัดมาตรฐานเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ประกอบด้วย 15 - 24 ปี 25 - 34 ปี 35 - 44 ปี 45 - 54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป

สถานภาพสมรส ใช้การวัดมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย โสด สมรสและอยู่ด้วยกัน สมรสและแยกกันอยู่ และหย่าร้าง/ม่าย

ระดับการศึกษา ใช้การวัดมาตรฐานเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ประกอบด้วย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ ใช้การวัดมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงาน/ผู้บริหารในธุรกิจเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง นักเรียน/นักศึกษา

รายได้ ใช้การวัดมาตรฐานเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ประกอบด้วย ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,000 ขึ้นไป

2. ข้อมูลพฤติกรรมการทำงานที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยว ใช้การวัดมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale)

3. ทัศนคติที่มีต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยว ใช้มาตรวัดแบบ Likert กำหนดค่าคำตอบเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. ข้อมูลสิ่งที่นักทอ้งเกี่ยวข้องประทับใจ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลซึ่งได้แก่ แบบสอบถามนั้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อการศึกษา
2. กำหนดกรอบแนวความคิดจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา โดยวิเคราะห์แยกประเด็นที่ต้องการศึกษา และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
3. ออกแบบและสร้างเครื่องมือ โดยออกแบบสอบถามจากกรอบแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการประเมินค่าความสอดคล้องภายในของเครื่องมือในการวิจัย (Content Validity) โดยการประเมินข้อคำถามว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดเพียงใด ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลขดังนี้
 ค่า +1 หมายถึง สอดคล้อง
 ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 ค่า -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง
6. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืน แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ ถ้าค่า IOC ≥ 0.6 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดเนื้อหาตรงตามที่ต้องการวัด แต่ถ้าค่า IOC < 0.6 แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นวัดเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้ ให้สร้างขึ้นมาทดแทนใหม่กรณีที่เห็นว่าไม่ครอบคลุมซึ่งสูตรในการคำนวณหาค่า IOC (ทองใบ สุตขารี, 2549. หน้า 205) คือ

$$IOC = \frac{e1+e2+e3}{n}$$

IOC = ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามข้อที่ 1

e1 = ค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน (Try out) ณ แหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้

8. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัยทั้งฉบับ (Reliability Analysis) เพื่อประเมินว่าเครื่องมือในการวิจัยแต่ละด้านมีคุณภาพพอที่จะนำไปใช้ได้หรือไม่ โดยการคำนวณหาค่า Alpha Coefficient ตามวิธีของ Cronbach ตามที่ Nunnally ได้เสนอแนะไว้ คือ มีค่าเท่ากับ 0.7 ขึ้นไป สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (ทองใบ สุตชาติ, 2549. หน้า 231)

9. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงต่อไป สำหรับการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับและรายด้านนั้น แสดงไว้ตามตาราง 1 ดังนี้คือ

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha Coefficient
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการ	.77
2. ด้านราคา	.71
3. ด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย	.77
4. ด้านการส่งเสริมการตลาดและการให้ความรู้ทางการท่องเที่ยว	.92
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	.89
6. ด้านบุคลากรการท่องเที่ยว	.94
7. ด้านกระบวนการทางการท่องเที่ยว	.93
เครื่องมือในการวิจัยทั้งฉบับ	.96

จากตาราง 1 เครื่องมือในการวิจัยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ส่วนค่าความเชื่อมั่นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการ เท่ากับ 0.77 ด้านราคา เท่ากับ 0.71 ด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย เท่ากับ 0.77 ด้านการส่งเสริมการตลาดและการให้ความรู้ทางการท่องเที่ยว เท่ากับ 0.92 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับ 0.89 ด้านบุคลากรการท่องเที่ยว

เท่ากับ 0.94 และด้านกระบวนการทางการท่องเที่ยว เท่ากับ 0.93 ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ และนำไปใช้ในการวิจัยได้ เป็นไปตามเกณฑ์ของ Nunnally

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 บุคลากรและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์และพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

1.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว 10 อันดับแรก ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ หาดคูเต่า อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ซ่องเม็ก แม่น้ำสองสี แก่งสะพือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลอินทร วัดหนองป่าพง และวัดป่านาคาชาติ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสารต่างๆ นิตยสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานประจำปี เพื่อใช้ประกอบการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ในการพรรณนาลักษณะสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี